

ที่มาศัพท์แพทย์: โรคของสะดือ

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์วิทยา ภูษาพันธ์

ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๑๐

สะดือเป็นอวัยวะหนึ่งของร่างกายที่มีบทบาทสำคัญมากขณะที่คนเรายังเป็นทารกอยู่ในครรภ์มารดา เพราะเป็นทางผ่านเข้าไปของหลอดเลือดแดงเพื่อเอาอาหารไปเลี้ยงทารกและเป็นทางออกของหลอดเลือดดำเพื่อเอาของเสียของลูกออกมาให้มารดากำจัดทิ้งทิ้งหลอดเลือดแดงและหลอดเลือดดำถูกห่อหุ้มอยู่ด้วยสายสะดือ

ภายหลังคลอด สายสะดือจะค่อย ๆ เหี่ยวแห้งตายไป เหลือไว้แต่เพียง “สะดือ” เป็นที่ระลึก คำว่าสะดือในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “navel” หรือจะใช้คำให้เท่ทันสมัย ก็อาจจะเรียกว่า “tummy button” ก็ได้

สะดือของคนเรา โดยเฉพาะในเด็กแรกเกิดสามารถสร้างปัญหาได้ไม่น้อยเหมือนกัน เด็กบางคนเกิดมา สะดือมีการอักเสบเป็นหนอง ทางกรแพทย์เราเรียกว่า “Omphalitis” หรือบางคนตรงบริเวณสะดือบางมากจนกระทั่งทำให้ลำไส้ที่อยู่ในช่องท้องโผล่ออกมาข้างนอกช่องท้องได้ โรคอย่างนี้เรียกชื่อว่า “omphalocele” หรือจะเรียกว่าไส้เลื่อนที่สะดือก็ได้

จะเห็นได้ว่าทางการแพทย์ใช้คำว่า “Omphal...” ในการเรียกชื่อโรคหรือความผิดปกติเกี่ยวกับสะดือทั้งสิ้น

ศัพท์คำนี้มีที่มาจากตำนานกรีกที่ว่าตอนมหาเทพของกรีกที่มีชื่อว่า ซีอุส (Zeus) ในภาษากรีก หรือจูปีเตอร์ (Jupiter) ในภาษาโรมันจะมีกำเนิด เทวีมารดาที่ชื่อรีอา (Rhea) ในภาษากรีก หรือ ออฟส์ (Ops) ในภาษาโรมันต้องหนีพระสวามีของตัวเองที่ชื่อเทพโครนัส (Cronus) ในภาษากรีก หรือเซทเทริน (Saturn) ในภาษาโรมันไปคลอดที่เกาะครีต (Crete) เพราะถ้าไม่หนี ลูกที่คลอดออกมาจะถูกเทพโครนัสจับกินเข้าไป ในท้องเนื่องจากกลัวว่าเมื่อลูกโตขึ้นจะเป็นกบฏล้มล้างตัวเองตามคำสาปที่ได้

รับมาก่อนหน้านี้ ซึ่งรายละเอียดว่าทำไมถูกสาปไม่เกี่ยวข้องกับคำศัพท์ที่จะบรรยายในครั้งนี

สายสะดือของมหาเทพซีอุสเรียกชื่อว่า Omphalos ได้หล่นลงสู่พื้นที่บริเวณแห่งหนึ่งบนเกาะครีต บริเวณที่ว่าซึ่งอาจจะเปรียบเทียบเป็นตำบลหรืออำเภอของประเทศไทยเรา จึงได้รับการเรียกชื่อว่า Omphalos มาจนถึงบัดนี้ และเวลาจะบรรยายความผิดปกติอะไรเกี่ยวกับสายสะดือ จึงมีการนำคำว่า Omphalos ไปเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเสมอ

โครนัสสับลูกตัวเอง

ที่มาของภาพ www.geocities.com/art_religious/cronus.jpg